

Elektronik Ticarete Vergilendirme

ELEKTRONİK TİCARET YOLUYLA gerçekleştirilen ticari ve mesleki faaliyetler, vergi hukukunu değişik açılardan ilgilendirmektedir. Daha önceki pazarlama tekniklerinin aksine elektronik ticaret, global ve sanal doğası gereği vergi dairelerinin, vergi toplayabilme kapasitelerine doğrudan etkide bulunabilecektir. Devlet, potansiyel gelir kayıpları konusunda endişelenirken, ticari firmalar da vergi düzenlemelerinin, ticaret üzerindeki muhtemel etkileri konusunda endişe duymaktadır.

Sanal ortamda ortaya çıkabilecek vergi problemleri "herkes vergilendirildi mi?", "vergilendiyse nerede vergilendirildi" diye özetlenebilir.

Dünya ekonomileri daha çok entegre oldukça, ticaret vergi oranı düşük ülkelere kayacağından, ülkelerin daha yüksek oranda vergilendirmeye gitme imkânları kısıtlanmaktadır. İnternet üzerinden yapılan ticaret hacminin genişlemesinin, bu işlemlerin takibini ve vergilendirilmesini giderek güçleştireceği ortadadır.

ELEKTRONİK TİCARET VE GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER

İNTERNET ORTAMINDA gerçekleştirilen faaliyetler sonucunda gelir elde edilmişse, gelir elde edenin kimliğine göre, gelir ya da kurumlar vergisi söz konusu olabilir. Türk vergi sisteminde, belirleyici ölçüt olarak yerleşme-mukimlik-esası kullanılmaktadır. Elektronik ortamda ticaret yapan taraflar Türkiye'de yerleşmiş olmaları halinde, klasik usullerle yapılan ticaret gibi vergilendirilirler. Bilindiği gibi, bilişim teknolojisindeki gelişmeler, gelir elde eden kişilerin yerleşik buldukları yerin belirlenmesini güçleştirmektedir. Özellikle uluslar arası şirketler bakımından durum daha da karışıktır. Örneğin; ortakları ve yönetici-

ler (A) ülkesinde ikamet eden, ancak (B) ülkesinde faaliyette bulunan, (X) şirketinin, (C) ülkesinde kurulup tüzel kişilik kazanması, yönetim kurulu toplantılarının (D) ülkesinde gerçekleştirilmesi mümkündür. Bu örneğe bir de iletişim teknolojisindeki gelişmeler karşısında, şirket toplantılarının video konferans sistemiyle ya da benzer tekniklerle yapıldığı eklenirse, problem, vergi hukuku açısından çözümü imkânsız hale gelecektir.

İnternet ortamında sınır ötesi ticaret yapan kişiler bakımından, ikili bir ayırım yapmak gerekir. Türkiye'de yerleşik, yabancı bir ülkedeki müşteriye, mal satarsa tam yükümlü olarak vergilendirilir. Başka bir deyişle; yurt dışında elde ettiği kazanç sebebiyle de vergi ödeyecektir. Diğer taraftan, satıcının yabancı ülkede, alıcının da Türkiye'de yerleşik olması halinde, satıcı sadece Türkiye'de elde ettiği kazançlar sebebiyle vergilenecektir.

Gelirin elde edildiği yerin saptanması bakımından, elektronik ticaretin gerçekleştirildiği, "server" üzerindeki "Web sayfalarının" işyeri sayılıp sayılmayacağı hususu üzerinde durmak gerekir. Mevcut hukuki düzenlemelere bakıldığında, Web sayfalarını fiziki ve coğrafi anlamda bir işyeri saymak mümkün değildir.

Şöyle ki, server istenilen ülkeye konu-

labilir veya taşınabilir, bilgisayarlarla yerleştirilerek belirli aralıklarla yeri değiştirilebilir. Yine, çeşitli ülkelerde bulunan server'lar, mirror Web siteleriyle yerleştirilmek suretiyle, yapılan işlemin istenen adrese (siteye) yönlendirilmesi ihtimali, her zaman vardır. Bu noktada başka bir teknik imkânda, Web sayfalarının belirli aralıklarla ve otomatik olarak, başka ülkelerdeki Web sayfalarına transfer olacak şekilde düzenlenebilmesidir. Sayılan bu teknik varyasyonlar Web sayfalarını, vergi hukuku anlamında işyeri olarak kabulüne engel olmaktadır. Öte yandan sanal ortamın sabit olmaması, Web sayfalarının işyeri sayılmasına diğer bir engeldir.

Gelir vergisinde verginin matrahı safi kazançtır. Bu çerçevede vergilenecek miktar belirlenirken, hasıllattan, bu hasıllatın elde edilmesi için yapılan işlemler ilgili giderler indirilir. Elektronik ticaretin yukarıda değinildiği gibi farklı yerlerde gerçekleştiriliyor olması, kazancın elde edilmesi için yapılan harcamaların ne kadarının hangi yere ait olduğunun tespitini gerektirmektedir. Bu noktada sadece hukuki değil, teknik problemlerle de karşılaşılacağı belirtilmelidir.

ELEKTRONİK TİCARETTE DOLAYLI VERGİLER-KDV VE TÜKETİM VERGİLERİ

GENEL OLARAK KATMA değer vergisine ilişkin düzenlemeler, mal teslimi ve hizmet ifalarının ülke sınırları içerisinde gerçekleştiği dönemlerden kalmıştır. Tarihi süreç içerisinde ülkeler arası vergilendirme yetkisi çatışmaları, "varış ülkesinde vergilendirme" ilkesi uygulanarak çözümlenmeye çalışılmıştır.

Elektronik ticarete KDV bakımından karşılaşılabilecek problemler, daha çok sınır ötesi faaliyetler bakımından olacaktır. Burada hemen belirtmek gerekir ki, elektronik ortamda sipariş edilip, gelecekteki yöntemlerle teslim edilen mallar veya ifa edilen hizmetler için bir problem yoktur.

Meselâ; dijital ürünlerin, "Katma Değer Vergisi Kanunu" anlamında mal, yada hizmet sayılıp sayılmayacağı noktasında toplanmaktadır. Bir sinema filmi VCD 'ye kaydedilmiş şekilde alındı-

gında, diskin teslimi sırasında KDV ödeneceği açıktır. Ancak aynı filmün bir bedel karşılığında kişisel bilgisayara indirilmesi (download edilmesi) durumunda, KDV bakımından problemler yaşanacaktır. Sanal ortamda sunulan dijital ürünlerin, vergileme rejimi açısından, hizmetler gibi değerlendirilmesi yönündeki eğilimler ağır basmaktadır. Bazı mükellefler vergilen kaçınmak için, arbitraj yaparak, operasyonlarını sınır ötesine taşıyabilirler. Bunu önlemek için ise, mal ve hizmetin vergilendirilmesinden ziyade, satış sırasında kullanılan bilgilerin vergilendirilebileceği düşünülmüştür. Teoride "bit vergisi" olarak geçen bu vergi, sınır ötesi bazı arbitraj operasyonlarını önleyebilir. Bit vergisine matrah olacak, veri trafiğini doğru olarak ölçebilecek bilgisayar programları geliştirilmektedir. Bu konu, Avrupa Birliğinin dikkatini önemli ölçüde çekerken, ileri sürülen bazı çekinceler de geçerliliğini sürdürmektedir. Örneğin; bit vergisi, Internet yolu ile yapılan satışlar aleyhine, haksız rekabet yaratacak ve firmaların sadece haberleşme amaçlı işlemlerinin vergilenmesine sebep olabilecektir.

GÜMRÜK VERGİLERİ

GÜMRÜK VERGİSİNİN konusunu, "eşya" oluşturmaktadır. Elektronik ticarete konu olan dijital ürünlerin eşya sayılıp sayılmayacağı, tartışmaya açıktır. Ancak birçok dijital ürün aynı zamanda fiziki mal şeklinde ticarete konu olduğunda, problemin önemi açıkça ortaya çıkmaktadır. Şöyle ki, bir bilgisayar programının dış piyasadan disketlere kopyalanmış bir şekilde

satın alınması mümkün olduğu gibi, üretici firmanın Web sitesinden yine ücret mukabili sanal ortamda indirilerek elde edilmesi de mümkündür. Internet'te yapılan kitap satışlarında, kitabın kâğıda basılmış haliyle Internet'te ağ sisteminde indirilecek hali için, ayrı ayrı seçeneklerin sunulduğunu görüyoruz. Disketin veya kitabın posta yoluyla fiziki olarak elde edilmesi halinde gümrük vergisinin ödenmesi, sanal ortamda elde edildiğinde ise gümrük vergisinin ödenmesi, haksız rekabete yol açacaktır.

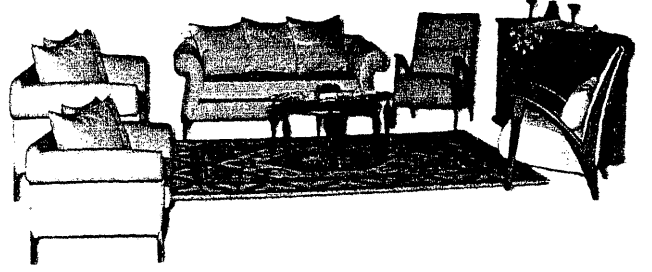
**Elektronik ticarete
KDV bakımından
karşılaşılabilecek problemler,
daha çok sınır ötesi
faaliyetler bakımından
olacaktır.**

Ürünün fiziksel varlığının olmadığı, ve ağ üzerinden doğrudan kullanıcıya ulaştığı durumlarda, ürünün gümrük kontrolünden geçmemesi sebebiyle, vergileme bakımından fiili imkânsızlık söz konusudur. Burada, sorumluluk verilebilecek bir taşıyıcının bulunmaması gerçeği karşısında; biri bu ürünlerde gümrük vergisinin kaldırılması, diğeri ise sorumluluk verilecek kuruluşlar (Ödeme Kuruluşları, Sertifikasyon Otoriteleri) belirleyerek, gümrük vergisinden bunları sorumlu tutmak şeklinde, iki görüş ortaya atılmıştır.

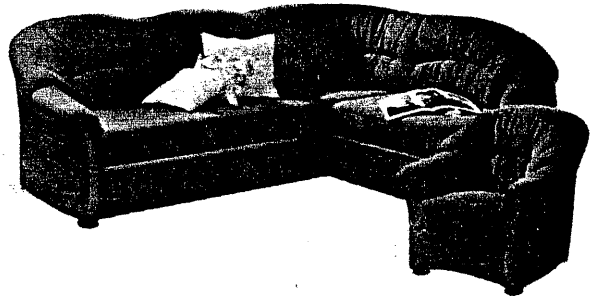
Av. Dr. Mustafa Topaloğlu (editorial@pcworld.com.tr) PC LIFE'ın yazarlarından. ■

Mobella

oturma grubu

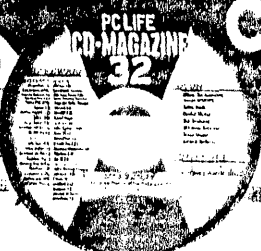
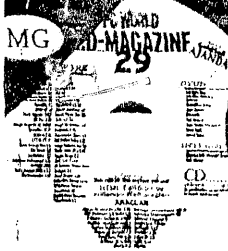
**nefes alabildiğiniz
her yerde**

2. Organize Sanayi Bölgesi Lalehan Cad. No: 8 Konya
Tel: (0332) 239 11 30 (20 hat, PBX)
Fax: (0332) 239 07 68
Ücretsiz Müşteri Hattı: 0 800 363 35 04
E-mail: mobella@mobella.com.tr

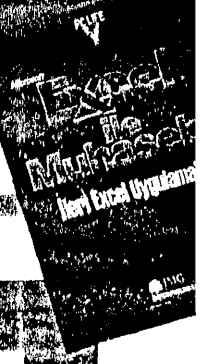
ENDÜSTRİ

MG

CD-MAGAZINE 29 ve 32

Excel ile Muhasebe Kitabçığı

PC LIFE

YIL: 1, SAYI: 5

WWW.PCLIFE.COM.TR

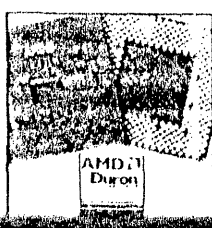
AĞUSTOS 2000 1,950,000 TL

**SineFX
TOY STORY 2**
Oyuncaklar geri döndü.
Bu sefer daha iyi
tekniklerle karşımızdalar!

**Yeni Ürün
İncelemeleri**
Voodoo5 5500, R10500,
GEFORCE256 DDR Plus,
Brother HL-P2500

**Duron ve Athlon
İşlemciler**
AMD yeni cache bellek
mimarisini kullanan iki
yeni üyeyi piyasaya sürdü.

ARAŞTIRMA

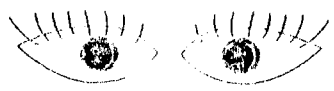
Üniversiteye giremedim diye üzülmeyin!..

HERKESE

i\$ İMKANINI

Microsoft'un Eğitim Sertifikası ile Kendinize İyi Bir KARIYER Sağlayın!

Görüntülü İletişimle Uzaklar Çok Yakın...

Video Konferans

KAPAK KONUSU

ISSN 1302-5651
Ayda Bir Yayımlanır
08
9 771 302 565009
Yayıncı No: 200005